

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ
BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ**

BLM2536 Bulanık Mantık – Birinci Proje Raporu

**Alp Ertunga Elgün 19290238
Efe Alptekin 19290211**

2021

İçindekiler

Bölüm 1 Özet

Bölüm 2 Giriş

2.1 Bulanık Kontrol Sistemi

2.2 Fuzzification

2.2.1 Triangular Fuzzy Number

2.3 Knowledge Base

2.4 Fuzzy Inference

2.4.1 IF-THEN RULE

2.4.2 Mamdani Method

2.4.3 Decomposition of Rules

2.4.3.1 Singleton Input

2.4.3.2 Two Input Single Output

2.4.3.3 Single Input Single Output

2.4.3.4 Sonuç

2.5 Defuzzification

2.5.1 Center of Area

2.5.1.1 Discrete ve Continuous Farkı

Bölüm 3 Yapı

3.1 LuaFuzzy Kütüphanesi

3.1.1 Fuzzy System

3.1.2 Inputs

3.1.2.1 Triangular Membership Function

3.1.3 Defuzzification Functions

3.1.3.1 Center of Area

3.1.4 Solve Fuzzy

3.1.4.1 Input to Membership

3.1.4.2 Rule Trigger Value

3.1.4.3 OUTPUT FUZZY SETS

3.1.4.4 AGGREGATION OF FUZZY SETS

3.1.4.5 DEFUZZIFICATION

3.2 Main Program

Bölüm 4 Uygulama

4.1 Program

4.2 Step

Bölüm 1

Özet

Bu rapor BLM2536 Bulanık Mantık dersinin birinci projesi için hazırlanmıştır. Programla dili olarak [buradan](#) ulaşabileceğiniz Lua dili kullanılmıştır. Kendiniz compile edip farklı inputlar için denemek isterseniz [buradan](#) ulaşabileceğiniz LuaJIT compiler'ı kullanmanızı tavsiye ederiz.

Kaynak kodlarına [bu adresteki](#) Github sayfasından ulaşabilirsiniz. Comment'lerle birlikte gayet anlaşılabilir bir program olsa da bu raporda daha detaylı bir şekilde nasıl çalıştığı anlatılmıştır. Kullanılan LuaFuzzy kütühanesinin Github sayfasına ise [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Program geliştirilirken kaynak olarak Roberto Lerusch'schynin yazdığı [Programming in Lua](#) kitabı ve LuaFuzzy kütüphanesi kullanılmıştır. Fuzzy algoritmaları geliştirirken kaynak olarak Murat Osmanoğlu'nun dersleri ve Kwang Hyung Lee'nin yazdığı [First Course on Fuzzy Theory and Applications](#) kitabı kullanılmıştır.

2. Bölümde kontrol sisteminin bileşenleri ve programda kullanılan algoritmaların çıkarımları anlatılmış, 3. bölümde programın nasıl çalıştığı anlatılmış, 4. bölümde ise bir input'un programdan geçerken hangi değerlere dönüşerek sonucu oluşturduğu açıklanmıştır.

Bölüm 2

Giriş

2.1 Bulanık Kontrol Sistemi

Bir bulanık control sistemi 4 farklı bileşenden oluşur. İlk bileşen olan Fuzzification aşamasında sisteme verilen crisp inputlar fuzzy hale getirilir. Daha sonra knowledge base bileşeninde bulunan datalar ve kurallar kullanılarak Inference bileşeninde karar verme mekanizmaları uygulanır. En son aşama olan defuzzification bileşeninde ise fuzzy outputlar tekrar crisp hale getirilir ve sistemden çıkartılır.

Bu bileşenlerin projemizde nasıl çalıştığını sonraki bölümlerde bulabilirsiniz.

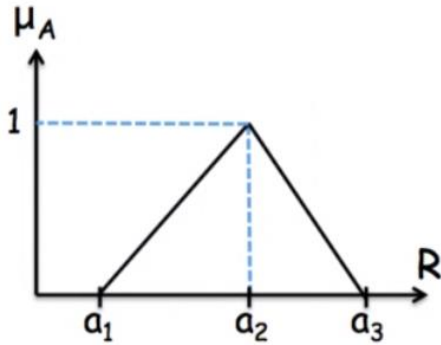
2.2 Fuzzification

Fuzzification aşamasında crisp input değerlerinin, üyelik fonksiyonları kullanarak, fuzzy kümelerdeki üyelik derecelerini buluruz.

Geliştirdiğimiz control sisteminde verilen sıcaklık ve basınç inputlarını kural matrix'ini kullanarak karbondioksit output'una dönüştürmek için önce bu 2 değişkenin hangi fuzzy kümelerinde olduklarını ve bu kümelerdeki üyelik derecelerini bulmamız gereklidir.

2.2.1 Triangular Fuzzy Number

Geliştirdiğimiz control sisteminde verilen 3 değişkeni ve üyelik fonksiyonlarını incelersek, 3 değerinde üçgensel olduğunu kolayca farkedebiliriz. Üçgensel fuzzy sayılarda membership fonksiyonu doğrulardan oluştuğu için doğru denklemini kullanarak aşağıdaki formülü elde edebiliriz.

$$\bullet A = (a_1, a_2, a_3)$$
$$\mu_A(x) = \begin{cases} 0 & , \text{ if } x < a_1 \\ (x - a_1)/(a_2 - a_1) & , \text{ if } a_1 \leq x \leq a_2 \\ (a_3 - x)/(a_3 - a_2) & , \text{ if } a_2 \leq x \leq a_3 \\ 0 & , \text{ if } x > a_3 \end{cases}$$

Bu formülü sıcaklık ve basınç değişkenlerine uygulayarak onları fuzzy hale getirebiliriz.

Yine bu formülü uygularken bir crisp değer için birden fazla fuzzy değere karşılık gelebileceğini unutmamamız gerekir.

2.3 Knowledge Base

Knowledge Base'de kontrol sisteminin kullanacağı datalar ve kurallar bulunur. Geliştirdiğimiz kontrol sisteminde 3 farklı değişken ve bu değişkenlerin üyelik fonksiyonu tanımlanmıştır. Ayrıca kural matrix'i IF-THEN olarak kullanılmak üzere bize verilmiştir.

2.4 Fuzzy Inference

Bu aşamada önceden belirlenmiş kurallarla inputları birleştirip fuzzy bir output elde edilir. Geliştirdiğimiz kontrol sisteminde bizden Mamdani çıkarım yöntemi kullanmamız isteniyor.

2.4.1 IF-THEN RULE

IF-THEN çıkarımlar genel olarak modus ponens ile yapılır. Bizim geliştirdiğimiz kontrol sisteminde de bu yöntemi uygulamak kolay olduğu için bu yöntemi uygulayacağız. Modus ponens genel olarak şu şekilde formüle edilebilir.

- **modus ponens**

fact : x is A' : $R(x)$

rule : if x is A , then y is B : $R(x, y)$

result : y is B' : $R(y) = R(x) \circ R(x, y)$

Bu formülü fuzzy logic olarak göstermek istersek aşağıdaki formülü elde ederiz.

$$R(y) = R(x) \circ R(x, y)$$

$$\mu_R(y) = \max_x (\min (\mu_R(x), \mu_R(x, y)))$$

2.4.2 Mamdani Method

Mamdani method'unda implication kısmında fuzzy logic olarak and kullanılır. Geliştirdiğimiz kontrol sisteminde bizden mamdani method kullanılması istendiği için bu method kullanacağız.

Mamdani

$$f(\mu_A(x), \mu_B(y)) = \mu_A(x) \underline{\wedge} \mu_B(y)$$

2.4.3 Decomposition of Rules

Birden çok input ve output olduğu durumları, birden çok input ama bir output'dan oluşan fuzzy sistemlerin bir koleksiyonu olarak kabul edip sonra bu outputları birleştirebiliriz. Bu işlemi yaparken aşağıdaki çıkarımları kullanabiliriz.

2.4.3.1 Singleton Input

Bir input'u, bir kural varken output'a çevirmek için aşağıdaki çıkarımı kullanabiliriz.

Singleton Input

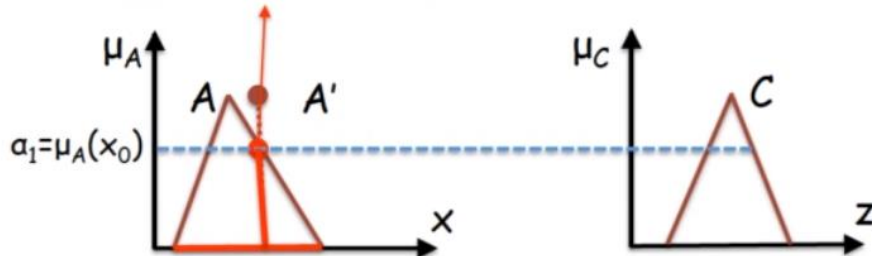
- the fact is : x is x_0
the rule is : If x is A , then z is C
the result is : z is C'

$$C' = x_0 \circ (A \rightarrow C) = A' \circ R$$

$$\mu_{C'}(z) = \mu_0 \circ (\mu_A(x) \rightarrow \mu_C(z))$$

$$\mu_{C'}(z) = \max_x \{ \mu_0 \wedge \mu_R(x, y) \} = \max_x \{ \mu_0 \wedge (\mu_A(x) \wedge \mu_C(z)) \}$$

$$= \max_x \{ \mu_0 \wedge \mu_A(x) \} \wedge \mu_C(z) = \alpha_1 \wedge \mu_C(z)$$

2.4.3.2 Two Input Single Output

Birden çok inputu, tek kural varken output'a çevirmek için aşağıdaki çıkarımı kullanabiliriz.

Mamdani Fuzzy Inference

Two Input Single Output

- input : x is A' and y is B'

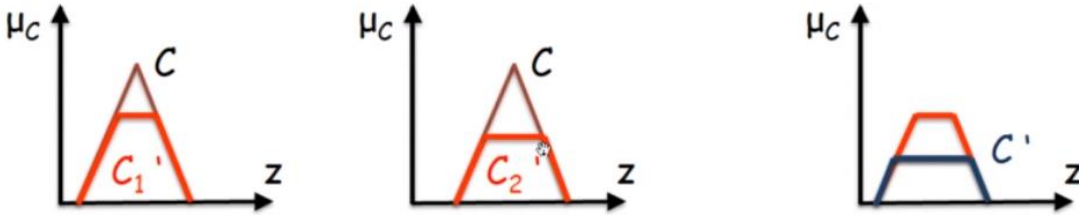
R : if x is A and y is B, then z is C : $(A \text{ and } B) \rightarrow C$

output : z is C'

- $C' = A' \circ R = A' \circ [(A \text{ and } B) \rightarrow C] = A' \circ [(A \rightarrow C) \cap (B \rightarrow C)]$

$$C' = [A' \circ (A \rightarrow C)] \cap [A' \circ (B \rightarrow C)] = C_1' \cap C_2'$$

$$\mu_{C'}(z) = \min \{ \mu_{C_1'}(z), \mu_{C_2'}(z) \}$$

Sizin de farkettiğiniz gibi bu iki çıkarımı birleştirirken, üyelik derecesi küçük olan input her zaman baskın çıkacaktır. Bu sebeple üyelik derecelerinin minimumunu alıp singleton yöntemini uygularsak istediğimiz sonuca kolayca ulaşabiliriz.

2.4.3.3 Single Input Single Output

Bir input ve yine bir input varsa fakat birden çok kural varsa aşağıdaki çıkarımı kullanabiliriz.

Mamdani Fuzzy Inference

Single Input Single Output

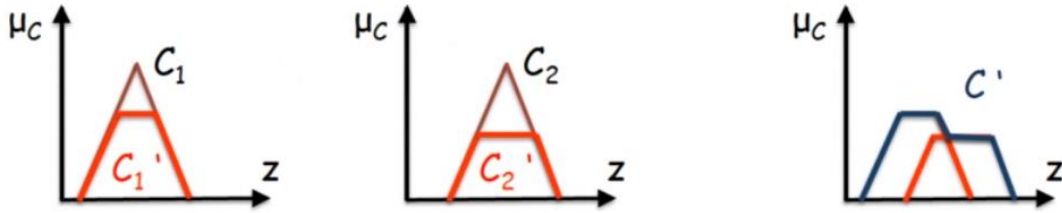
- input : x is A'

$$R_1 : \text{if } x \text{ is } A_1, \text{ then } z \text{ is } C_1 : A_1 \rightarrow C_1$$

$$R_2 : \text{if } x \text{ is } A_2, \text{ then } z \text{ is } C_2 : A_2 \rightarrow C_2$$

output : z is C'

- $C' = A' \circ (R_1 \cup R_2) = A' \circ [(A_1 \rightarrow C_1) \cup (A_2 \rightarrow C_2)]$
 $C' = [A' \circ (A_1 \rightarrow C_1)] \cup [A' \circ (A_2 \rightarrow C_2)] = C_1' \cup C_2'$
 $\mu_{C'}(z) = \max \{ \mu_{C_1'}(z), \mu_{C_2'}(z) \}$

2.4.3.4 Sonuç

Sonuç olarak bu tüm çıkarımları birleştirerek geliştirdiğimiz kontrol sisteminde input değerlerini fuzzy değerlere dönüştürebiliriz.

İlk yapmamız gereken iki input'un üyelik değerlerine AND uygulamak yani küçük olanını bulmak, sonra bulduğumuz bu üyelik değerlerinden küçük üyelik değerine sahip olan output'daki üyelik değerlerini bulmak ve en sonda da farklı kurallardan bulduğumuz bu tüm outputların bileşkesini almak yani max'ını bulmak. Böylece bulmak istediğimiz output fuzzyset'ini elde etmiş oluruz.

2.5 Defuzzification

Kontrol sisteminin en sonunda elde ettiğimiz fuzzy değeri, crisp bir değere dönüştürüp çıktı olarak vermemiz gerekmektedir. Bu işlemi yapmak için birden fazla yöntem olsa da geliştirdiğimiz kontrol sisteminde bizden Center of Area yöntemi kullanılması istenildiği için biz bu yöntemi kullanacağız.

2.5.1 Center of Area

Yaygın olarak kullanılan Center of Area yöntemi, bir fuzzy kümenin ağırlık merkezinin crisp bir değer olarak kabul edebileceğimizi söyler. Ağırlık merkezini hesaplamak için ...

Discrete bir sette aşağıdaki formula:

$$z_0 = \frac{\sum_{j=1}^n \mu_C(z_j) \cdot z_j}{\sum_{j=1}^n \mu_C(z_j)}$$

Continuous bir sette ise aşağıdaki formülü kullanabiliriz:

$$CoA = \frac{\int_{x_{min}}^{x_{max}} f(x) * x \, dx}{\int_{x_{min}}^{x_{max}} f(x) \, dx}$$

2.5.1.1 Discrete ve Continuous Farkı

Geliştirdiğimiz kontrol sistemindeki output fonksiyonu continuous olmasına rağmen programda discrete bir fonksiyon olarak kabul edip defuzzification işlemini gerçekleştirdik.

Bunu yapmamızdaki sebep continuous setteki formülü programlamanın zor olması ve discrete versiyonunda aralıkları çok küçük yaparsak sonuçun neredeyse hiç değişmemesi.

Şuanki bilgisayarların hızları ve hafızaları, aralıkları sonucu neredeyse etkilemeyecek kadar küçültmemize izin veriyor. 4. Bölümde aralıkları çok küçültsek bile sonucun neredeyse hiç değişmediğine dair örnekler verdik. Ayrıca 3. bölümde programın tüm kontrol sistemini nasıl çalıştırdığını anlattık.

Bölüm 3

Yapı

3.1 LuaFuzzy Kütüphanesi

LuaFuzzy kütüphanesi Matlab'un fuzzy logic toolbox'ına benzer olarak fuzzy logic kullanarak problem çözmeye yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiş basit bir kütüphanedir. 2008 yılında Lucas Lorensi tarafından sadece Lua dili kullanılarak geliştirilmiştir.

Kütüphane bir kontrol sistemi geliştirmek için gereken neredeyse tüm fonksiyon ve class'ları hazır olarak barındırdığı halde bölümün devamında bu fonksiyon ve class'ların neredeyse hepsinin nasıl çalıştığını detaylı olarak bulabilirsiniz.

Bazı class'lar sadece OOP kurallarına uyulmak için yazıldıkları ve fuzzy logic algoritmalarıyla alakaları olmadıkları için detaylıca anlatılmamıştır.

LuaFuzzy Github sayfasına [buraya](#) tıklayarak ulaşabilirsiniz.

3.1.1 Fuzzy System

458-507. Satırlar arasında bulunan luafuzzy fonksiyonu yeni bir fuzzy sistemi oluşturur. Bu sistemindeki step variable'ı Center of Area'yı bulurken her discrete öge arasında bıraktığımız boşluğu ifade eder. 4. Bölümde bu variable ile sonucun ilişkisini gözlemleyeceğiz.

3.1.2 Inputs

3.1.2.1 Triangular Membership Function

Bu fonksiyon değişkenler üçgensel membership fonksiyonuna sahip ise verilen crisp değerin karşılığı olan üyelik değerini bulmayı sağlar.

```
111 -- pertinency
112 -- ^
113 -- |
114 -- | /2\
115 -- | / \
116 -- -|1-----3-->x
117 -----
118 function trimf( x, params )
119     if x > params[1] and x < params[2] then
120         return (x-params[1])/(params[2]-params[1])
121     elseif x >= params[2] and x < params[3] then
122         return (params[3]-x)/(params[3]-params[2])
123     else
124         return 0
125     end
126 end
```

“params” Parametresi üç ögeli bir table alır. 113. satırdan 116. satıra kadar olan şekilde de görebileceğiniz gibi table'ın 1. index'ine en düşük x değeri, 2. index'ine tepedeki x değeri, 3. index'ine de

en büyük x değeri atanır. Bu table ile [2.2.1](#) nolu bölümdeki formül oluşturulur ve bu formüle göre x'in üyelik değeri bulunur.

3.1.3 Deffuzification Functions

3.1.3.1 Center of Area

```
134 -----
135 -- Centroid deffuzyfication method
136 -- @param fs A fuzzyset with pairs of x and y like: fs[1].x, fs[1].y
137 -- @return Return the geometric center value
138 -----
139 function centroid( fs )
140     if #fs <= 1 then
141         error('invalid number of entries in the fuzzyset')
142     end
143     local accxy = 0
144     local accy = 0
145     for i,v in ipairs(fs) do
146         if v.y > 0 then
147             accxy = accxy + v.x*v.y
148             accy = accy + v.y
149         end
150     end
151     if accy > 0 then
152         return accxy/accy
153     else
154         return (fs[1]-fs[#fs])/2
155     end
156 end
```

En son aşamada elde ettiğimiz sonuç fuzzy kümesi kodda parameter olan “fs” dir. fs’nin her indexinde 1 sonraki stepdeki x ve ona karşılık gelen y vardır.

“accxy” accumulatedxy ve “accy” de accumulated y olarak kullanılmışlardır. Alanın ortasını bulmak için tüm x’ler ağırlıkları olan y ile çarpılmış ve en son toplam ağırlığa bölünmüştür. [2.5.1](#) nolu bölümdeki discrete formula kullanılmıştır.

3.1.4 Solve Fuzzy

Fuzzy kontrol sisteminin çözülüp sonuçun basıldığı fonksiyon. Vararg olan 2. Argumanına sırasıyla input değerleri atanır.

Error kısımlarını anlaşılması zor olmadığı için anlatmadık. Diğer her kısmın açıklamasını aşağıda bulabilirsiniz.

3.1.4.1 Input to Membership

Bu kısımda [2.2.1](#)'de açıkladığımız Triangular Membership fonksiyonunu kullanarak, her bir inputun her bir linguistic değişkeninin üyelik değerini hesaplıyoruz.

```
179 -- solve each input
180 for i,inp in ipairs(fuzzy.inps) do
181
182     -- current input value
183     local x = inpvals[i]
184
185     -- error check
186     if x > inp.mx or x < inp.mn then
187         error('value ' .. x .. ' out of range for input \'' .. inp.name .. '\')
```

Adım adım açıklarsak:

1. Fuzzy sistemdeki her input için, i şuan işlenen input'un index'idir:
 - 1.1. X, fonksiyonun 2. Argumani olan vararg listesindeki i'ninci sayıdır.
 - 1.2. Inputtaki her linguistic değişken için:
 - 1.2.1. O linguistic değişkenin üyelik fonksiyonu (Geliştirdiğimiz sistemde [3.1.2](#)'deki trimf fonksiyonu) kullanılarak üyelik değeri hesaplanır ve kuralı triggerlayacak değeri bulmak için lg.value'de saklanır.

3.1.4.2 Rule Trigger Value

Bu kısımda kuralları çalıştıracak olan üyelik değerini hesaplıyoruz. Bunu yaparken [2.4.3.2](#)'de açıkladığımız çıkarımı kullanacağız.

Bu işlemi her rule'a uyguladığımız için bundan sonra anlatılan kısımlar, loop'un sona erdiği belirtilmediği sürece, fuzzy.rules table'ını itere eden bir loop içindedir.

```
196 -- for each rule...
197 for ri,r in ipairs(fuzzy.rules) do
```

```

236 -- retrieve the connection function
237 local conn = fuzzy[r.connmeth]
238 ...
239 -- result value of premises
240 r.value = fuzzy.inps[r.pres[1].ifpart].lingvars[r.pres[1].ispart].value
241
242 -- for each premise...
243 for pi=2,#r.pres do
244     local v = fuzzy.inps[r.pres[pi].ifpart].lingvars[r.pres[pi].ispart].value
245     r.value = conn(v, r.value)
246 end

```

Adım adım açıklarsak:

1. conn şuan incelenen rule'un connection methoduna (Bizim geliştirdiğimiz kontrol sisteminde her rule için bu method AND'dir. tmin fonksiyonu AND işlemini gerçekleştiren fonksiyondur) eşittir.
2. 1. Öncülün değeri, karşılaştırma yapılabilmesi için, r.value değerine atanır.
3. İncelenen ruledaki her bir öncül için, pi öncülün index olarak:
 - 3.1. Şuan işlenen öncülün değeri, v değerine atanır.
 - 3.2. r.value ve v değerleri conn(tmin) fonksiyonunda kıyaslanır ve r.value'de saklanır.

Bu işlemin sonunda r.value en küçük öncül değerine eşittir ve kuralı triggerlayacağı için saklanır.

```

25 function tmin(a1,a2)
26   if a2 < a1 then
27     return a2
28   else
29     return a1
30   end
31 end

```

3.1.4.3 Output Fuzzy Sets

```
249     -- Calculate the resulting fuzzyset for each implication...
250     for _,imp in ipairs(r.imps) do
251         -- retrieve the out's table
252         local out = fuzzy.outs[imp.thenpart]
253         -- retrieve the lingvar from the out table
254         local lg = out.lingvars[imp.ispart]
255         -- save the fuzzyset for each implication
256         imp.fuzzyset = {}
257         -- compute the step
258         local step = (out.mx - out.mn)*fuzzy.step
259         -- calculate the resulting fuzzyset
260         for i=out.mn,out.mx,step do
261             -- computes the mf value for i
262             local lgval = lg.mf( i, lg.params )
263             -- compute the implication result
264             local v = fuzzy.implicitmethod( lgval , r.value )
265             -- add the result to the fuzzy set
266             table.insert( imp.fuzzyset, { x=i, y=v } )
267         end
268     end -- end implications
269 end -- end rules
```

Bu kısımda kuralların sonucunda elde edeceğimiz fuzzy setleri hesaplıyoruz. Bunu yaparken [2.4.3.1](#)'de açıkladığımız çıkarımı kullanacağız.

Bu kısımların da rule loop'unun içinde olduğunu unutmadan adım adım açıklarsak :

1. İncelenen ruledaki her bir gerektirme için, imp şuan incelenen gerektirme olarak:
 - 1.1. out, imp'in ismindeki output'dur.
 - 1.2. lg, out'un imp'de kullanılan linguistic değişkenidir.
 - 1.3. Fuzzyset table'ını yaratırız.
 - 1.4. step, continuous olan output fonksiyonunu discrete olarak incelerken kullanacağımız aralık uzunluğudur.
 - 1.5. Output'un x ekseninde başından sonuna kadar her bir step için, i şuan incelenen x olak üzere:
 - 1.5.1. 3.5.1'e benzer şekilde, output'un i deki üyelik değeri bulunur ve lgval a atanır.
 - 1.5.2. Fuzzy.implicitmethod ana class'da tanımlandığı üzere tmin'e eşittir. Çıkarımdan görüleceği üzere sadece rule'u triggerlayan değerden küçük kısımları alacağımız için bu fonksiyonu kullanırız ve sonucu v ye atarız. Sonuç olarak v i'ninci x'e denk gelen y'ye eşit olur.
 - 1.5.3. X=i, y=v olmak üzere değeri fuzzyset table'ına ekleriz.

Bu işlemin sonucunda imp.fuzzyset çıkarımda kullanılacak fuzzyset'e eşittir ve sonraki aşamalarda kullanılmak üzere saklanır. En son olarak artık rule loop'unu kapatırız.

3.1.4.4 Aggregation of Fuzzy Sets

```
279 --  
280 -- Computes output...  
281 --  
282 -- result table  
283 local outvals = {}  
284  
285 -- solve each output  
286 for i,out in ipairs(fuzzy.outs) do  
287   -- clear previous fuzzyset  
288   out.fuzzyset = nil  
289   -- for each rule...  
290   for _,r in ipairs(fuzzy.rules) do  
291     -- Aggregation  
292     -- for each implication  
293     for _,imp in ipairs(r.imps) do  
294       if out.name == imp.thenpart then  
295         if not out.fuzzyset then  
296           out.fuzzyset = {}  
297           -- copy the first implication fuzzyset  
298           for k,v in ipairs(imp.fuzzyset) do  
299             out.fuzzyset[k] = { x=v.x, y=v.y }  
300           end  
301         else  
302           -- calculate the resulting fuzzyset with aggregation method  
303           for i,v in ipairs(out.fuzzyset) do  
304             -- computes the new value  
305             out.fuzzyset[i] = { x=v.x, y = fuzzy.aggregmethod( v.y, imp.fuzzyset[i].y ) }  
306           end  
307         end  
308       end  
309     end  
310   end  
311 end  
312 end  
313 end
```

```
33 -----  
34 -- Tmax  
35 -----  
36 function tmax(a1,a2)  
37   if a2 < a1 then  
38     return a1  
39   else  
40     return a2  
41   end  
42 end
```

Bu kısımda [2.4.3.3](#)'de açıkladığımız çıkarımı kullanarak output fuzzy kümelerini birleştiriyoruz.

Adım adım açıklarsak:

1. outvals, output'ların son halini depolayacak table'dır.
2. Her bir output için, i incelenen output'un index'i, out incelenen output olmak üzere:
 - 2.1. Her bir kural için, r incelenen kural olmak üzere:
 - 2.1.1. Her bir gerektirme için, imp incelenen gerektirme olarak:
 - 2.1.1.1. Eğer out'un ismi ve imp'in ismi aynı ise:
 - 2.1.1.1.1. Eğer out.fuzzyset yoksa:
 - 2.1.1.1.1.1. imp.fuzzyset'i out.fuzzyset' kopyala
 - 2.1.1.1.2. Eğer out.fuzzyset varsa:
 - 2.1.1.1.2.1. imp.fuzzyset'i aggregmethod'u kullanarak out.fuzzyset'e kopyala. aggregmethod ana class'da tanımlandığı üzere tmax'e eşittir. Çıkarımdan görüleceği üzere sadece y'si büyük olan değeri alacağız.

Bu işlemin sonunda out.fuzzyset'ler tüm kurallar uygulanmış, kontroller yapılmış bir şekilde depolanır. Sonraki bölüme en yukardaki output loop'unu kapatmadan devam edeceğiz.

3.1.4.5 Defuzzification

En son kısımda output.fuzzysset'leri [2.5](#)'teki çıkarım ile defuzzificated hale getirip elde ettiğimiz sonuçları döndürüyoruz.

```
321      --
322      -- Defuzzification...
323      --
324
325      -- call deffuzyfication method
326      out.value = fuzzy.defuzzmethod( out.fuzzysset )
327      -- add output value to result table
328      table.insert( outvals, out.value ) ...
329  end
330
331  return unpack( outvals )
332 end
```

Bu kısımların da output loop'unun içinde olduğunu unutmadan adım adım açıklarsak :

- 1.1.1. defuzzmethod ana class'da tanımlandığı üzere [3.1.3](#)'teki centroid fonksiyonuna eşittir. Bu fonksiyondan dönen crisp sayıyı out.value'ye atarız.
- 1.1.2. out.value'yi outvals table'ına ekleriz.
- 1.1.3. En baştaki output loop'unu kapatırız.
- 1.1.4. En son olarak da outvals table'ındaki sayıları unpackleyerek fonksiyondan döndürürüz.

3.2 Main Program

Burada LuaFuzzy’de tanımlı olan fonksiyonları çağırarak sistemimizi oluşturuyor ve sonra da çözüp ekrana basıyoruz.

İlk başta LuaFuzzy sistemini yüklüyoruz. Ondan sonra da fuzzy sistemi global bir değişken olan fuzzy değişkenine atıyoruz.

Sonra input değişkenlerini tanımlıyacağız. Bu değişkenler fuzzy sistemin bir parçası olduğu için tanımlarken “self” argümanına fuzzy sistemin kendisini atamalıyız. 1. Argüman değişkenin ismi, 2. argüman min value, 3. argüman ise max value olacak şekilde inputlarımızı tanımlıyoruz.

Sonra bu değişkenlerin linguistic kısımlarını tanımlamalıyız. Bu değişkenler input’un bir parçası olduğu için tanımlarken “self” argümanına input’un kendisini atamalıyız. 1. Argümana linguistic ismi, 2. argümana membership fonksiyonu, 3. argümana ise table içinde sırasıyla triangular sayının min, tepe, max değerlerini atıyoruz.

Aynı işlemi output değeri için yaptıktan sonra sıra kuralları tanımlamaya geliyor. 25 tane kural olduğu ve hepsini ana programda tanımlarsak karmaşa yaratacağı için kuralları başka bir file’da tanımlayıp ana file’a yüklüyoruz.

```
51 -----
52 -- Rules
53 -----
54
55 local rules = require ("rulematrix")
```

```
1  --
2  -- Load Fuzzy Lua Framework
3  --
4  require 'lua fuzzy'
5
6  -----
7  -- Fuzzy System
8  -----
9
10 -- fuzzy is global
11 fuzzy = lua fuzzy()
```

```
13 -----
14 -- Fuzzy Inputs
15 -----
16
17 --
18 -- Heat
19 --
20 local heat = fuzzy:addin( 'heat', 7, 16 )
21 heat:adddingvar( 'verycold', trimf, { 7, 7, 9 } )
22 heat:adddingvar( 'cold', trimf, { 7, 9, 11 } )
23 heat:adddingvar( 'normal', trimf, { 10, 12, 14 } )
24 heat:adddingvar( 'hot', trimf, { 12, 14, 16 } )
25 heat:adddingvar( 'veryhot', trimf, { 13, 16, 16 } )
26
27 --
28 -- Pressure
29 --
30 local pressure = fuzzy:addin( 'pressure', 1.75, 4.00 )
31 pressure:adddingvar( 'verybad', trimf, { 1.75, 1.75, 2.25 } )
32 pressure:adddingvar( 'bad', trimf, { 1.75, 2.25, 2.50 } )
33 pressure:adddingvar( 'normal', trimf, { 2.25, 2.75, 3.25 } )
34 pressure:adddingvar( 'good', trimf, { 2.50, 3.25, 3.50 } )
35 pressure:adddingvar( 'verygood', trimf, { 2.75, 4.00, 4.00 } )
```

```
37 -----
38 -- Fuzzy Outputs
39 -----
40
41 --
42 -- CO2
43 --
44 local co2 = fuzzy:adddout( 'co2', 2, 6 )
45 co2:adddingvar( 'verybad', trimf, { 2, 2, 3 } )
46 co2:adddingvar( 'bad', trimf, { 2, 3, 4 } )
47 co2:adddingvar( 'normal', trimf, { 3, 4, 5 } )
48 co2:adddingvar( 'good', trimf, { 4, 5, 6 } )
49 co2:adddingvar( 'verygood', trimf, { 5, 6, 6 } )
```

Kuralları tanımlarken, kurallar fuzzy sistemin bir parçası olduğu için “self” argümanı yerine fuzzy sistemin kendisini atamalıyız. Fuzzy değişkenini global tanımladığımız için farklı bir file’da kullanabiliyoruz. 1. Argümana kuralın ağırlığını, 2. Argümana ise kuralda kullandığımız connection methodu atıyoruz. Geliştirdiğimiz kontrol sistemiminde kuralların ağırlığı eşit olduğu için hepsinin ağırlığına 1, hepsinin connection method’u AND olduğu için 2. argümanlarına “andmethod” değerini atıyoruz.

```
1 local M = {}
2
3 -----
4 -- Rules
5 -----
6
7 --
8 -- Rule 1
9 --
10 M.r1 = fuzzy:addrule( 1, 'andmethod' )
11 M.r1:addpremise( false, 'heat', 'verycold' )
12 M.r1:addpremise( false, 'pressure', 'verybad' )
13 M.r1:addimplic( false, 'co2', 'normal' )
```

Sonra bu kurallara öncülleri ve bu öncüller doğru ise çıkacak sonucu ekliyoruz. Öncüller ve gerektirmeler kuralın bir parçası olduğu için “self” argümanına kuralın kendisini atıyoruz. 1. argümana not kullanıp kullanmadığımızı, 2. argümana değişkenin ismini, 3. argümana da değişkenin alması gereken linguistic değişkeni atıyoruz.

```
57 -----
58 -- Evaluate...
59 -----
60 print( fuzzy:solve( 14, 3.25 ) )
61
```

En son olarak da ilk argüman sıcaklık değeri, 2. argüman ise basınç değeri olarak sistemi çözdürüp sonucu bastırıyoruz.

Bölüm 4

Uygulama

Bu bölümde bir input setinin program içinde nasıl değiştiğini inceleyeceğiz. Ayrıca step değişkenine göre sonucun ne kadar değiştiğini inceleyeceğiz.

4.1 Program

İlk olarak sıcaklığın 14, basıncın 3.25 olduğu giriş setini inceleyelim.

İlk başta program 3.1.4.1’de açıklandığı gibi her linguistic değişkenin üyelik değerini hesaplar. Sıcaklık’da veryhot üyelik değeri 0.33333, hot üyelik değeri 1, diğer değişkenlerin üyelik değerleri 0 olacaktır. Basıncı’da ise good 1, verygood 0.4 ve diğerleri 0 olacaktır.

Sonraki aşamada program 3.1.4.2’de açıkladığı gibi kuralları triggerlayan değeri hesaplar. Bu değerler 19. kural için 1, 20. kural için 0.4, 24 ve 25. kurallar için 0.33333 diğer kurallar için ise 0 olacaktır.

Sonraki aşamada program 3.1.4.3’de açıklandığı gibi kuralların sonucunda elde edeceğimiz fuzzy set’leri hesaplar. 19, 20, 24 ve 25. kurallar dışında bu setler $x = y - y$ fonksiyonunu verir.

Sonraki aşamalarda bu setlerin bileşkesini alır ve defuzzification fonksiyonu uygulayıp sonucu bulur. Bizim inputlarımız için sonuç 4.3714285714286 olacaktır.

4.2 Step

Aynı inputlar için step değişkeni 0.001’iken sonuç 4.3714285714286’dır. Step değişkenini 0.0001 yaparsak sonuç 4.3714285714283 olur. Aradaki fark 0.0000000000003 olduğu ve çok küçük bir fark olduğu için step değişkeni 0’a a olabilecek en yakın sayıyı olsa bile fark neredeyse hiç değişmeyecektir. Bu yüzden continuous bir evrende çalışsak bile discrete olarak kabul edip sonucu üretmemiz, sonucu neredeyse hiç etkilemeyecektir.